

- Staatsverlags der ASRR der Wolgadeutschen. Pokrowsk a/W, 1927. / F. P. Schiller // http://www.wolgadeutsche.ru/bibliothek/Bibliografie_Schiller_4.htm.
22. <http://www.library.carleton.ca/specialcollections/batchinsky/batchpart12.html#D>.
23. <http://www.library.carleton.ca/specialcollections/batchinsky/batchpart12.html#U>.

Ростислав Лецишин

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАГЛЯДОВО-РЕПРЕСИВНОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ СТАНІСЛАВСЬКОГО ВОЄВОДСТВА У 1921—1939 рр.

У статті проаналізовано законодавчо-нормативне забезпечення наглядово-репресивної політики щодо української преси Станіславського воєводства у 1921—1939 рр. з урахуванням місцевої специфіки. Розглянуто суперечності між декларативними демократичними положеннями про свободу слова в польських конституціях та законах і реальною репресивною політикою польської влади щодо української преси воєводства. Особливу увагу приділено нормативному забезпеченню цензурної політики.

Ключові слова: Станіславське воєводство, українська преса, цензура.

В статье проанализировано законодательно-нормативное обеспечение наблюдательно-репрессивной политики по отношению к украинской прессе Станиславского воеводства в 1921—1939 гг. с учетом местной специфики. Рассмотрено противоречие между декларативными демократическими положениями о свободе слова в польских конституциях и законах и реальной репрессивной политикой польской власти относительно украинской прессы воеводства. Особое внимание уделено нормативному обеспечению цензурной политики.

Ключевые слова: Станиславское воеводство, украинская пресса, цензура.

The legislative-normative securing of controlling-repressive policy concerning to the Ukrainian press of Stanislawow wojewodztwo in 1921—1939th recording to the local specificity is analysed in the article. The contradictions of declarative democratic statements about the

freedom of speech in the Polish constitution and laws and the real repressive policy of the Polish power concerning to the normative securing the censorial policy.

Key words: *Stanislawow wojewodztwo, Ukrainian press, censorship.*

Усвідомлюючи значення преси у політичному житті суспільства, влада II Речі Посполитої з допомогою поліції здійснювала наглядово-репресивні заходи щодо редакцій української періодики та їх співпрацівників. Під цю діяльність було створено відповідну законодавчо-нормативну базу, яка давала польським поліційним та воєводським чиновникам формальну підставу здійснювати репресії щодо української преси загалом та видань Станіславщини зокрема. Особливістю законодавчо-нормативного забезпечення пресової політики Польщі було те, що до прийняття власних пресових законів у ній продовжувала функціонувати законодавчо-нормативна база Австро-Угорської імперії. Про це свідчать і тексти судових рішень, у яких є посилання на законодавчі акти вже неіснуючої держави. Зі вступом у чинність власне польських законів вони втратили силу.

На сьогодні в українській історіографії це питання досліджено недостатньо. Натомість у сучасній польській історіографії стверджується, що велика кількість української преси, яка виходила у Станіславському воєводстві у міжвоєнний період, — заслуга Польської держави, що надавала можливості для цього [14, s. 112]. Насправді ці видання функціонували не завдяки польській владі, а всупереч їй, адже в реальності вона аж ніяк не була зацікавлена у розвитку української преси. Вивчення законодавчо-нормативної бази наглядово-репресивної політики Польщі стосовно української преси загалом та її застосування щодо неї зокрема у Станіславському воєводстві впродовж 1921—1939 рр. дозволяє зробити саме такий висновок.

Документальну базу наглядово-репресивних заходів польської влади щодо української преси Станіславщини можна поділити на дві частини. До першої належать пресові закони Австро-Угорщини, що були чинні в Польщі до прийняття власних законів. До другої групи ми відносимо конституції Польщі 1921 та 1935 рр., які містять формально основні положення про свободу слова, а також закони, прийняті сеймом і сенатом, та декрети президента Польщі. Предметом нашого розгляду є перш за все польські закони, які найбільше відоб-

ражають ті погляди на контроль над пресою, які мала влада II Речі Посполитої у різні періоди існування держави.

Як уже зазначалося, в часи II Речі Посполитої до прийняття власне польських пресових законів продовжували діяти відповідні закони Австро-Угорської держави. Серед них варто відзначити пресовий закон від 17 грудня 1862 р., який офіційно функціонував у Польщі до прийняття нового пресового закону від 21 листопада 1938 р., Кодекс карного провадження Австро-Угорщини від 30 червня 1873 р., який у § 484, 487, 489, 492, 494 регламентував санкції проти часописів, а також «Закон від 9 липня 1894 р., що частково скасовував, а частково змінював положення пресового закону від дня 17 грудня 1862 р.». Аналогічно у II Речі Посполитій продовжував діяти Карний кодекс Австро-Угорщини від 1903 р., в якому пресі присвячено аж 17 статей. Також продовжувало офіційно функціонувати «Розпорядження цісаря від дня 11 серпня 1914 р. щодо продажу періодичних часописів у надзвичайний стан» і «Закон від 26 січня 1907 р., що містить карну ухвалу для охорони свободи виборів і зібрань». Насправді, на нашу думку, у Польщі дія цих відносно демократичних законів була значно обмежена різними «доповнюючими» їх польськими законами, декретами та постановами уряду. Всі згадані закони офіційно втратили свою силу лише зі вступом у чинність польського «Закону пресового», ухваленого декретом президента Польщі від 21 листопада 1938 р. [12, s. 1341].

При розгляді законодавчо-нормативного забезпечення наглядово-репресивної політики Польщі щодо української преси Станиславівщини у 1921—1939 рр. не можна оминати основний закон II Речі Посполитої — конституцій 1921 та 1935 рр., які нібито надавали усім громадянам Польщі однакові права, зокрема право національним меншинам вільно розбудовувати власну пресу [23, s. 654]. Так, у ст. 105 Конституції від 17 березня 1921 р. було проголошено свободу преси та вільне її розповсюдження на території Польщі. У цій же статті вказано, що «не може бути впроваджена цензура» та «не може бути заборонений... друкам місцевим дебет поштовий, ані обмежено їх розповсюдження на терені Речі Посполитої» [23, s. 652].

Сучасники-українці не сприймали такі твердження серйозно. Так, сеймовий посол-українець В. Загаркевич відзначав: «Запевнена

у ст. 105 Конституції свобода преси є щодо української преси ілюзія» [19, с. 119]. У принципі, видавці та редактори українських часописів розуміли, що їх свідомо патріотична позиція заздалегідь визначає майбутні конфіскації, про що відкрито писали. Так, уже в першому номері тижневика «Покуття» передбачено ймовірні конфіскації: «А пани не люблять як з гір гуде гуцульський інструмент. От і зачнуть на малого накладати кари за порушення гробової тишини «кресового загумінка» [6].

Польське суспільство вважало свою конституцію демократичною, що формально було так. Разом з тим у цьому нібито демократичному, однак декларативному по своїй суті документі існували внутрішні суперечності, які аж ніяк не сприяли розвитку української преси загалом та преси Станіславщини зокрема. Наприклад, у ст. 114, яка проголошувала рівність віросповідань, одночасно підкреслювалося: «Римо-католицьке визнання як релігія переважної більшості народу займає у державі головне становище серед рівноправних визнань» [23, с. 654]. Оскільки не може бути так, що всі одночасно і рівні, і з цих рівних хтось «займає головне становище», то ж насправді римо-католицька Церква перебувала за часів II Речі Посполитої у привілейованому становищі.

Для української преси Станіславського воєводства це мало вкрай несприятливі наслідки. Це було зумовлено тим, що серед конфесійних українських видань Станіславщини у 1921—1939 рр. лише два належали УГКЦ, а решта 11 — українським євангелістам, до яких влада ставилася неоднозначно. Тому частина євангелістських часописів Станіславщини у 1925—1939 рр. перебувала під постійним наглядом та зазнавала численних конфіскацій. У той же час за весь міжвоєнний період часописи УГКЦ — «Вістник Станіславівської Єпархії» та «Добрий пастир» — жодного разу не піддавалися конфіскаціям чи якимсь переслідуванням, хоча теж перебували під постійним стеженням поліції [2, арк. 206]. Значною мірою це зумовлювалося не лише відмінною від загалу українства Галичини позицією щодо польської окупації краю єпископа Г. Хомишина, а й тим, що між Польщею та Ватиканом 1925 р. було підписано конкордат, який поставив УГКЦ як складову вселенської католицької Церкви у сприятливе становище [8, с. 274].

Водночас у Конституції 1921 р. у ст. 124 було вказано, що у випадку війни найвищі органи влади можуть скасувати «свободу

преси» і решту прав [23, s. 655—656]. Хоча було задекларовано, що це — лише у випадку війни і лише Радою міністрів за дозволом президента, насправді свавілля щодо преси національних меншин було постійним і без війни та всіляких дозволів.

Конституція від 24 квітня 1935 р. ще більше обмежила права особистості і національних меншин. Про розвиток преси у ній вже немає жодного слова, хоча у § 2 ст. 5 йдеться про свободу слова [22, s. 491]. Натомість у п. 1 ст. 10 вказано, що «жоден вчинок не може суперечити цілям Держави» [22, s. 498]. Відзначимо, що формулювання свободи слова, як і всіх інших прав людини і громадянина, у Конституції 1935 р. або відсутні взагалі, або прописані настільки розпливчато, що їх можна трактувати як завгодно. Відразу після прийняття обох конституцій польські правники звернули увагу на те, що їм не були властиві юридична окресленість і точність [11, с. 473]. Зрештою, ніхто особливо і не трактував положення конституцій при розгляді конкретних питань стосовно української преси Станіславщини. Тож ці конституції були суто декларативними документами, які аж ніяк не захищали місцеві українські часописи від свавілля польських цензорів, поліції та судів.

Одразу після здобуття незалежності Польща почала створювати власне пресове законодавство. Вже 3 січня 1919 р. Начальник Держави Ю. Пілсудський та прем'єр-міністр Є. Морачевський видали «Декрет про впровадження надзвичайного стану», яким обмежувалося свободу слова і надавалося органам влади великі повноваження на здійснення конфіскацій. Ще більшим ударом по пресі був виданий 7 лютого 1918 р. «Декрет у справі тимчасових пресових приписів». Наприклад, згідно зі ст. 14 декрета редакторами і видавцями мали право вважатися лише громадяни Польщі, які не були карані кримінально, не перебували під слідством та досягли 21-річного віку [13, s. 285—291].

Пізніше ці положення боляче вдарили по окремих українських часописах воєводства. Так, 23 серпня 1939 р. після тривалого розгляду було остаточно відмовлено у дозволі на продовження видання у Станіславі часопису «Народний голос» [4, арк. 34], працівників якого запідозрили у комуністичній діяльності [4, арк. 15—16]. Формальні причини ненадання дозволу на видання: працівники часопису не були громадянами Польщі [4, арк. 17] або не досягли потрібного

для роботи у пресі на керівних посадах віку [4, арк. 29]. За пресовим законом від 21 листопада 1938 р., це не давало їм права брати участь у виданні часописів [12, с. 1335].

Окрім того, для реєстрації часопису видавці та редактори мали пройти відповідну процедуру і в органах місцевої влади та повідомити їй про усі зміни, що сталися у керівному складі редакцій часописів, назві, місцеперебуванні редакції. Також видання повинні були безкоштовно вміщувати на своїх сторінках урядові спростування «неправдивих» матеріалів і були, на нашу думку, практично захищені від свавілля цензорів, що мали найширші повноваження. Також були ухвалені великі штрафи та кримінальні покарання для осіб, винних у тих чи інших порушеннях. Якщо якийсь видання з'явилося без дозволу влади — арешт (ст. 33). Таким чином, уже цим першим великим декретом щодо преси всі українські рукописні чи аматорські шкільні та молодіжні періодичні видання були зроблені нелегальними, а їх творці розглядались як злочинці і справді заарештовувалися [7, с. 21].

У подальшому польське законодавство ще більше посилювало контроль влади над пресою. Важливим етапом у цьому процесі було «Розпорядження Президента Речі Посполитої з дня 4 листопада 1926 р. про кари за розповсюдження неправдивих відомостей та про покарання за зневагу влади і її репрезентантів», яке різко обмежувало свободу слова. Це Розпорядження було наслідком встановлення режиму «санації». Так, ст. 1—2 цього Розпорядження запроваджували величезні штрафи (від 100 до 10000 злотих) із заміною цього покарання на ув'язнення від 10 днів до 3 місяців за поширення шкідливої інформації, хай навіть і чуток [16, с. 1222—1223]. На всіх осіб, причетних до таких «антидержавних» публікацій, зокрема навіть на власника друкарні чи її орендаря, було покладено колективну відповідальність [16, с. 1224]. Практично це Розпорядження взагалі унеможливило будь-які критичні публікації про президента, вищих державних чиновників та військових. Хоча вже 15 грудня 1926 р. цей документ було скасовано тими ж людьми, що приймали його 4 листопада [20, с. 1500], для нас він є важливим джерелом для аналізу тих поглядів на політику щодо преси, яку мали автори-підписанти обох документів — президент Польщі І. Мосціцький та прем'єр-міністр і військовий міністр Ю. Пілсудський, що був фактичним главою держави.

Власне, на терені Станіславського воєводства у 1920-ті рр. українська преса могла зазнати конфіскації без будь-яких посилань на закон, хоча б навіть такий реакційний, як Розпорядження від 4 листопада 1926 р. Свідченням свавілля конкретного польського чиновника у 1920-х рр. стосовно української преси на теренах Станіславщини є конфіскація № 2 станіславського часопису «Українське Життя» (1921—1923), проведена, як вказує у своїй доповідній сам радник, «з моєї ініціативи» [5, арк. 251]. Характерно, що конфіскація була проведена навіть без формального посилання на статтю якогось із законів, що майже завжди робилося надалі. Приводом для конфіскації усього накладу послужила стаття «Vox populi, vox Dei», у якій гостро засуджувалося політику Польщі щодо українців [24]. З «особистої ініціативи» цього ж радника було конфісковано 4-й номер від 29 жовтня та 5-й номер від 9 листопада 1922 р. [5, арк. 251], що свідчить про ігнорування польськими чиновниками навіть тої доволі примарної свободи преси, що існувала у Польщі у 1920-х рр.

До того ж закони постійно трактувалися так, що українські газетярі Станіславщини не мали жодного шансу опротестувати рішення про конфіскацію чи навіть закриття того чи іншого видання. Нам не вдалося віднайти жодного випадку, коли б якийсь з окружних судів Станіславського воєводства чи апеляційний суд у Львові не схвалив би проведену поліцією і воєводським управлінням конфіскацію якогось з місцевих українських часописів, хоча іноді обґрунтування конфіскацій було абсурдним, як і причини її проведення.

Наступним кроком з обмеження свободи преси у Польщі стало «Розпорядження Президента Речі Посполитої від дня 10 травня 1927 р. про право пресове». Хоча в ст. 1 відзначалося, що «преса є вільна» [17, s. 549], насправді закон зберігав офіційне існування цензури та надавав владі величезні права для контролю над пресою. У тогочасній українській пресі Станіславського воєводства [9] та сучасній історіографії [19, s. 119] це Розпорядження, яке спричинило нову хвилю конфіскацій української преси Галичини, називають «каганцевим».

Окрім нових цензурних обмежень, Розпорядження надавало можливість чиновникам Станіславського воєводства втручатись у продаж часописів. Воно спричинило й ускладнення фінансових справ українських часописів, адже було обмежено продаж часописів

і унормовано особи тих, хто їх має продавати. Зокрема, продавати часописи було заборонено особам до 17 років і не громадянам Польщі, це не могло не вплинути на їх розповсюдження, адже це, по суті, ліквідувало вуличний продаж, яким зазвичай займалися діти [1, арк. 3]. Часом сваволя місцевої адміністрації щодо продавців часописів у повітових містечках Станіславщини, зокрема у Надвірній, була настільки великою, іноді майже паралізуючи роздрібну торгівлю газетами, що у вирішення цієї проблеми мушили втручатися центральні органи міністерства внутрішніх справ, знімаючи надмірні заборони [1, арк. 3].

Це Розпорядження також дуже деталізувало особу відповідального редактора та накладало нові обмеження на зміст поданих матеріалів. Так, у розділі 3 містилися додаткові обмеження на зміст часопису, причому ці приписи були сформовані настільки широко, що до відповідальності можна було притягти за будь-яку публікацію. Це ще більше обмежувало журналістів і дописувачів української преси Станіславщини у праві давати власну оцінку тим чи іншим подіям суспільно-політичного життя. На основі Розпорядження українська преса Станіславщини в подальшому часто конфісковувалась.

За цим Розпорядженням цензори мали право тримати в себе, не виносячи жодного рішення, номер якогось часопису три дні, що спричиняло, зрештою, фінансові збитки для редакції, адже за цей час його матеріали втрачали актуальність і ставали нецікавими публіці [19, s. 119]. До того ж польські органи влади свідомо здійснювали конфіскацію саме тоді, коли номер українського часопису був уже видрукований і приготований до відсилання, що, знову ж таки, зумовило фінансові проблеми [19, s. 119].

Не було забуто і про покарання за образу президента на сторінках періодики, для чого 10 травня 1929 р. було прийнято «Розпорядження Президента Речі Посполитої від дня 10 травня 1927 р., що змінює деякі постанови законів карних про розповсюдження неправдивих відомостей і про клепи», за яким винним в образі президента загрожувало ув'язнення від трьох місяців і до п'яти років і штраф до 5000 злотих [18, s. 12]. У подальшому, 1938 р., вже після смерті маршала Ю. Пілсудського, коли у Польщі творився його культ, було прийнято окремий закон, який стосувався захисту пам'яті маршала [21].

Окрім пресового закону, великий вплив на судові слухання з приводу конфіскацій мало прийняття 11 липня 1932 р. Карного кодексу і Закону про порушення [15], у статтях яких обумовлювалося ті злочини і порушення, які слугували приводом для конфіскацій українських часописів Станіславщини, адже пресових порушень стосувалися загальні карні приписи, якщо пресовий декрет від 21 листопада 1938 р. не постановлював інакше. Найбільше значення для розвитку преси міг мати, якби не почалася Друга світова війна, ухвалений 21 листопада 1938 р. «Декрет Президента Речі Посполитої. Право пресове» [12, s. 1333—1341] за підписами президента І. Мосціцького, прем'єр-міністра і міністра внутрішніх справ Ф. Славоя-Складовського і міністра юстиції В. Грабського. Декрет замінив попередні закони. Попри те, що він діяв недовго, керуючись ним, чиновники і поліція Станіславського воєводства провели чимало конфіскацій українських часописів краю.

Варто відзначити, що українці намагалися протидіяти репресіям щодо преси та вимагали змінити пресове законодавство, зменшивши санкції, спрямовані проти часописів, та обмеживши права державних органів на здійснення покарань щодо періодики. У цьому напрямі особливо активно діяли українські депутати Сейму Польщі, обрані на виборах у березні 1928 р., адже саме наприкінці 1920-х рр. репресивні заходи щодо української преси у Польщі були особливо жорсткими. Зокрема, українські послы намагалися пом'якшити положення «Розпорядження Президента Речі Посполитої від дня 10 травня 1927 р. про право пресове». З цією метою у лютому 1929 р. «Український клуб» у Сеймі подав маршалкові проект закону про скасування ст. 73 Розпорядження, який передбачав, щоби влада повідомляла редакцію про конфіскацію протягом трьох годин після надання їй обов'язкового примірника у випадку щоденника і 24 годин — у випадку тижневика [19, s. 119]. Проте він не знайшов належної підтримки, адже вплив українських послів був недостатнім для таких серйозних змін польського законодавства.

Загалом, українські газетярі краю ставилися до цього по-філософськи, розуміючи, що інакше бути не може, час від часу навіть жартуючи з приводу репресій польської влади [6]. Деякі обмежувалися «буркотінням» на сторінках власних часописів (за що їх піддавали цензури). Зокрема, так сталось у випадку з богородчанським

соціалістичним часописом «Богородчанський ціп», на сторінках якого стверджувалося: «Легше багачеві увійти до царства небесного, чим українській газеті ціло перейти цензуру» [9]. За таку крамолу двотижневик було відразу конфісковано Станіславським повітовим староством [3, арк. 154]. Водночас деякі редактори часописів вміли домовлятися з працівниками відповідальних за цензурування преси органів влади воєводства. Такими здібностями, згадує стрийський журналіст Я. Падох, вирізнявся видавець і головний редактор стрийських газет «Стрийська Думка» (1933—1936) та «Думка» (1936—1939) А. Козак, який «умів обійти староство, і те все при мінімальних «білих плямах» на часописі — ознаках діяльності старостинської цензури» [10, с. 120]. До того ж масовим явищем в українській пресі Галичини того часу було вживання «езопової» мови журналістами та читання «між рядків» читачами. Такі хитрощі давали змогу якоюсь мірою уникати цензури та доносити потрібну інформацію до читачів, але, звісно, не могли перекреслити негативи заздалегідь упередженої щодо української преси польської державної політики.

Таким чином, законодавчо-нормативне забезпечення наглядово-репресивної політики польської влади щодо української преси Станіславщини в 1921—1939 рр. було досить розвиненим і дозволяло контролювати українську пресу краю. Загальна нечіткість положень законів, декретів і розпоряджень, а також їх спрямованість на придушення свободи слова і прагнення польського чиновництва зменшити силу українського національного руху нівелювали відносно демократичні положення конституцій 1921 та 1935 рр., даючи можливість застосовувати щодо українських часописів краю каральні санкції, зокрема накладати великі штрафи. Особливо руйнівними для української преси Станіславщини були фінансові наслідки репресивних заходів панівного режиму — високі штрафи і конфіскації. Загалом, ця дозволена законом агресивна політика щодо преси завдавала значної шкоди розвитку української періодики у Станіславському воєводстві впродовж 1921—1939 рр.

1. Державний архів Івано-Франківської області (далі — ДАІФО). — Ф. 2, оп. 1, спр. 2179: Листування з Надвірнянським повітовим староством про заборону продажу газет у святкові дні. — 13 січня — 31 грудня 1935. — 4 арк.

2. ДАІФО. — Ф. 6, оп. 1, спр. 309: Листування з органами поліції про вилучення окремих номерів періодичних видань, що видаються на території Польщі. — 12 грудня 1930 — 19 січня 1932. — 398 арк.
3. ДАІФО. — Ф. 2, оп. 1, спр. 469: Постанова Міністерства внутрішніх справ про заборону ввезення з Радянського Союзу та інших країн прогресивної і націоналістичної літератури та відомості повітових староств про кількість газет і журналів, що видаються на території повітів. — 28 січня 1927 — 10 січня 1930. — 170 арк.
4. ДАІФО. — Ф. 6, оп. 1, спр. 617: Постанови Станіславського воєводського управління про вилучення радянської та іншої літератури, забороненої польською цензурою, анкетні картки газет і журналів, що видаються на території Станіславського повіту. — 9 січня — 24 серпня 1939. — 114 арк.
5. ДАІФО. — Ф. 2, оп. 1, спр. 88: Телефонограми і переписка з Міністерством внутрішніх справ та іншими воєводськими управліннями про заборону розповсюдження комуністичних і націоналістичних газет та ін. друкованих видань. — 5 січня — 21 грудня 1922. — 287 арк.
6. Гуцільський інструмент // Покуття. — 1921. — 19 черв.
7. *Животко А.* Рукописні часописи української молоді / Аркадій Животко. — Львів, 1938. — 28 с.
8. *Мудрий С.* Нарис історії Церкви в Україні / Софрон Мудрий. — Рим, 1990. — 296 с.
9. Наша газета на тортурах // Богородчанський ціп. — 1929. — 1 жовт.
10. *Падох Я.* «Стрийська Думка» — літопис Стрийщини / Я. Падох // Стрийщина: Історико-мемуарний збірник Стрийщини, Скільщини, Болахівщини, Долинщини, Рожнятівщини, Журавенщини, Жидачівщини, Миколаївщини : в 3 т. — Нью-Йорк ; Торонто ; Париж ; Сідней, 1991. — Т. 1. — С. 120—131.
11. *Симоненко Р. Г.* Українці в міжвоєнній Польщі (1918—1939) / Р. Г. Симоненко // Політична історія України ХХ століття : у 6 т. — К. : Генеза, 2003. — Т. 6: Українці за межами УРСР (1918—1940). — С. 281—554.
12. Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 listopada 1938 r. Prawo prasowe // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1938. — 22 listopada. — S. 1333—1341.
13. Dekret w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1919. — 8 lutego. — S. 285—291.
14. *Kapralska Ł.* Pluralizm kulturowy i etniczny a odrębności regionalna kresów południowo-wschodnich w latach 1918—1939 / Ł. Kapralska. — Kraków, 2000. — 256 s.
15. *Peiper L.* Komentarz do kodeksu Karnego i przepisów wprowadzających wraz z niektórymi ustawami dodatkowymi i wzorami orzeczeń do prawa o wykroczeniach / Leon Peiper. — Kraków, 1933. — 984 s.

16. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1926 r. O karach za rozpowszechniania nieprawdziwych wiadomości, oraz o karach za zniewagę władz i ich przedstawicieli // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1926. — 6 listopada. — S. 1222—1255.
17. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maj 1927 r. O prawie prasowym // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1927. — 22 listopada. — S. 549—559.
18. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maj 1927 r. Zmieniające niektóre postanowienie ustaw karnych o rozpowszechnianiu ustaw karnych o rozpowszechnianiu nieprawdziwych wiadomości i o zniewagach. — S. 12—13.
19. *Szumilo M.* Ukraińska reprezentacja Parlamentarna w Sejmie s Senacie Rzeczypospolitej Polskiej (1928—1939) / Mirosław Szumilo. — Warszawa, 2007. — 326 s.
20. Ustawa z dnia 15 grudnia 1926 r. w Przedmiocie uchulenia mocy prawnej rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1926 r. O karach za rozpowszechniania nieprawdziwych wiadomości, oraz o karach za zniewagę władz i ich przedstawicieli // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1926 — 30 grudnia. — S. 1500.
21. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1938 r. o ochronie imienia Józefa Piłsudskiego Pierwszego Marszałka Polski // Kodeks Karny. Prawo o wykroczeniach. Kodeks postępowania Karnego. — Kraków ; Warszawa, 1939. — S. 87.
22. Ustawa Konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r. Rzeczypospolitej Polskiej // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1935. — 24 kwietnia. — S. 497—508.
23. Ustawa z dnia 17 marca 1921 roku. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej // Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. — 1921. — 1 czerwca. — S. 633—658.
24. Vox populi, vox Dei // Українське Життя. — 1922. — 15 жовт.

Зоряна Наконечна

ЧАСОПИС «НОВИЙ ЧАС» (1923—1939 рр.): ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО БЛОКУ

У статті проаналізовано особливості формування інформаційного блоку газети «Новий Час» (1923—1939 рр.); визначено пріоритетні жанри для висвітлення певних подій; за допомогою кількісних показників унаочнено інформаційне наповнення видання у різні періоди його існування.